

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ - Π.Γ.Δ.Μ.

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, έχοντας, προ ολίγων ημερών, εκφράσει την ιδιαίτερη ανησυχία της για την πορεία της διαπραγμάτευσης της ελληνικής κυβέρνησης με την κυβέρνηση των Σκοπίων, προβαίνει πλέον σε μία πρώτη αποτίμηση της ήδη υπογραφείσης Συμφωνίας, βασιζόμενη αποκλειστικά και μόνο στην τυπική αναφορά των επιμέρους ρυθμίσεων, επειδή ελλείπει η σχετική συνοδευτική της εν λόγω Συμφωνίας αιτιολογική έκθεση, η οποία θα διευκρίνιζε το πνεύμα και τον ειδικότερο σκοπό των παρατιθέμενων διατάξεων.

Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι η ελληνική πλευρά διέθετε κατά τις διαπραγματεύσεις ένα σημαντικό πλεονέκτημα: τις σχετικές αποφάσεις της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ ότι δεν θα πραγματοποιούνταν η επιδιωκόμενη ένταξη της ΠΓΔΜ στους Οργανισμούς αυτούς χωρίς την επίλυση ορισμένων βασικών προϋποθέσεων, μεταξύ των οποίων και του ζητήματος της ονομασίας.

Η Συμφωνία επιβάλλει (άρθρ. 1.3) στην ΠΓΔΜ μία επίσημη ονομασία για όλες τις χρήσεις, εκείνη της «Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας». Αυτή «θα είναι το συνταγματικό όνομα του Δεύτερου Μέρους και θα χρησιμοποιείται *erga omnes*», δηλαδή «για όλες τις χρήσεις και για όλους τους σκοπούς», «ήτοι, εσωτερικά, σε όλες τις διμερείς σχέσεις τους και σε όλους τους περιφερειακούς και διεθνείς Οργανισμούς και θεσμούς» (άρθρ. 1.8). Το σύντομο όνομά της θα είναι «Βόρεια Μακεδονία». Ενώ, έως πρόσφατα, αναφερόταν ότι είχε συμφωνηθεί ο γεωγραφικός προσδιορισμός να αναγράφεται και για την διεθνή χρήση στην σλαβική γλώσσα (*Severna*), η τελική διατύπωση, είναι στην αγγλική. Πάντως, στο εσωτερικό της ΠΓΔΜ, η χρήση του νέου ονόματος θα αργήσει να εφαρμοσθεί, διότι εκεί θα ακολουθεί την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων για την είσοδο της χώρας στην Ε.Ε.

Η Ελλάδα, αποδεχόμενη την χρήση του ονόματος από τους γείτονες, αναγνωρίζει με την Συμφωνία ότι το όνομα της Μακεδονίας δεν αποτελεί αποκλειστικά δική της κληρονομιά. Η Μακεδονία είναι ένα βαρύ όνομα στην παγκόσμια ιστορία και τον πολιτισμό, ταυτισμένο με τον Ελληνισμό, επομένως με την αποδοχή αυτή πτωχαίνουμε σημαντικά το δικό μας ιστορικό απόθεμα.

Η σύνθετη ονομασία από μόνη της θα μπορούσε να σημαίνει ότι το κράτος αυτό κατέχει το βόρειο τμήμα της περιοχής της Μακεδονίας, το οποίο κατοικείται από μία ιδιαίτερη «βορειομακεδονική» εθνότητα. Στην περίπτωση αυτή θα υπήρχε διάκριση από τους κατοίκους της ελληνικής Μακεδονίας. Οι διαπραγματευτές της ΠΓΔΜ όμως, επέβαλαν ώστε η ιθαγένεια, αντί του φυσιολογικού προσδιορισμού της ως «βορειομακεδονικής», να χαρακτηριστεί ως «Μακεδονική / πολίτης της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας», ενώ και η γλώσσα ονομάστηκε επίσης «μακεδονική». Οι Σλάβοι κάτοικοι της γειτονικής χώρας αυτοπροσδιορίζονται ως Μακεδόνες κατά την εθνικότητα, αυτό άλλωστε έπραξε επανειλημμένως και ο πρωθυπουργός τους κατά την υπογραφή της Συμφωνίας. Προκύπτει επομένως αβίαστα η έμμεση αναγνώριση μίας οιονεί μακεδονικής εθνότητας, της οποίας τα όρια είναι, ενδεχομένως, ευρύτερα του κράτους της Βόρειας Μακεδονίας.

Η Συμφωνία επιβάλλει στην ΠΓΔΜ συνταγματικές τροποποιήσεις με στόχο την ακύρωση του αλυτρωτισμού. Αυτή αναλαμβάνει επίσης την υποχρέωση να διαγράψει κάθε προσπάθεια αναζήτησης «μακεδονικής» μειονότητας στην Ελλάδα. Τί συμβαίνει όμως με τον «Μακεδονισμό», την εθνική ταυτότητα και ιδεολογία της χώρας αυτής; Διατάξεις της συμφωνίας ακυρώνουν την απαράδεκτη για τους Έλληνες προσπάθεια οικειοποίησης της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς της Μακεδονίας (άρθρ. 7.2,4). Το εξόφθαλμο ανιστόρητο και ανεδαφικό αυτό κατασκεύασμα εγκαταλείπεται, τουλάχιστον προς το παρόν. Άλλωστε, είναι συζητήσιμο κατά πόσον θα μπορούσε να συντηρηθεί στο μέλλον. Στην πραγματικότητα, το γειτονικό κράτος επιστρέφει στον αλυτρωτικό «Μακεδονισμό» του τέλους του 19^{ου} και των αρχών του 20^{ου} αιώνα, που στην πραγματικότητα ήταν επεκτατικός σε βάρος του Ελληνισμού. Βασικό συστατικό του «Μακεδονισμού» αυτού, είναι ότι δεν αποδέχεται την διανομή της περιοχής μετά τους πολέμους του 1912-1913 και επιδιώκει να την ακυρώσει, επανενώνοντάς την υπό ένα ενιαίο «μακεδονικό» κράτος.

Η αναγνώριση μακεδονικής ιθαγένειας, γλώσσας και, έμμεσα, εθνότητας, αποτελούν βασικά αρνητικά σημεία της συμφωνίας και μετά βεβαιότητα θα έχουν αρνητικές συνέπειες για την χώρα μας στο μέλλον.

Υφίστανται όμως και άλλα σημαντικά ζητήματα, τα οποία περιλαμβάνονται στις ρυθμίσεις της Συμφωνίας.

Η κατ' αρχήν συμφωνηθείσα ενιαία ονομασία για όλες τις χρήσεις υπονομεύεται, καθώς, σύμφωνα με το άρθρ. 1.10.β, η χρήση της νέας ονομασίας στην εσωτερική διοικητική πρακτική της ΠΓΔΜ δεν θα ξεκινά, παρά μόνο με το άνοιγμα κάθε διαπραγματευτικού κεφαλαίου για την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε., στο συναφές πεδίο, και θα ολοκληρώνεται εντός πέντε ετών από τότε. Μιλούμε, επομένως, για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει την δεκαετία. Κατά συνέπεια, στην εσωτερική χρήση, το πολυσυζητημένο *erga omnes* είναι ελλειμματικό και ενδεχομένως δεν θα εφαρμοσθεί.

Θεσπίζεται η δημιουργία Κοινής Διεπιστημονικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων σε ιστορικά, αρχαιολογικά θέματα και εκπαιδευτικά θέματα (άρθρ. 8.5), η οποία θα εξετάσει «την αντικειμενική, επιστημονική ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων βασισμένη σε αυθεντικές, στοιχειοθετημένες και επιστημονικά στέρεες ιστορικές πηγές και αρχαιολογικά ευρήματα». [...] «Η Επιτροπή θα εξετάσει και, εφόσον θεωρήσει κατάλληλο, θα αναθεωρήσει οιαδήποτε σχολικά εγχειρίδια και βοηθητικό σχολικό υλικό όπως χάρτες, ιστορικούς άτλαντες, οδηγούς διδασκαλίας [...]». Η διάταξη αυτή δημιουργεί ερωτηματικά. Κι αυτό, διότι αντικειμενική ερμηνεία ιστορικών γεγονότων, και μάλιστα συνυφασμένων με προγράμματα διεκδικήσεων, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει. Ως εκ τούτου, υφίσταται ο κίνδυνος να τεθούν, στην βάση της ισότητας και της αμοιβαιότητας, όπως χαρακτηριστικά επιτάσσεται, επί της τραπέζης ζητήματα αναθεώρησης και διόρθωσης όχι μόνο αναφορών του υπαρκτού αλυτρωτισμού των Σκοπίων, αλλά και σημείων της ιστορίας της Μακεδονίας κατά την βυζαντινή και την νεότερη περίοδο, από πολιτικής, πολιτιστικής και εκκλησιαστικής άποψης. Αυτό αφορά και στα ελληνικά σχολικά εγχειρίδια. Αυτά βέβαια δεν περιέχουν αλυτρωτικές αναφορές. Είναι πιθανό όμως να ζητηθεί η διόρθωσή τους σε ιστορικά κεφάλαια τα οποία θίγουν το Δεύτερο Μέρος ή απλώς μειώνουν αυτό που το ίδιο θεωρεί ιστορία του. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις σλαβικές εγκαταστάσεις στην Μακεδονία, το κράτος του Σαμουήλ και βέβαια τον Μακεδονικό Αγώνα. Είναι πολύ πιθανόν η Επιτροπή αυτή να καταλήξει σε αδιέξοδο.

Παρόμοιο πρόβλημα, με οικονομικό αντίκτυπο σε πολυάριθμες ελληνικές επιχειρήσεις δημιουργεί και η διάταξη (άρθρ. 1.3.θ) που προβλέπει την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων, σχετικών με τις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες που χρησιμοποιούν το μακεδονικό όνομα. Η συμφωνία αφήνει εδώ να πλανάται ασάφεια. Η διεθνής όμως ομάδα ειδικών, η οποία θα συσταθεί για να επιλύσει τα θέματα που θα προκύψουν, θα έχει ενδεχομένως την τάση να λάβει υπόψη της περισσότερο τα συμφέροντα του Κράτους που φέρει το μακεδονικό όνομα και όχι εκείνα που εκπροσωπούνται από την ελληνική Μακεδονία.

Παρομοίως, δεν αποσαφηνίζεται εάν είναι δυνατόν να τεθεί θέμα αλλαγής της ονομασίας κρατικών δομών, όπως π.χ. πανεπιστημίων και διοικητικών περιφερειών. Επιτρέπει, ενδεχομένως, ή και επιβάλλει το άρθρο 6 επεμβάσεις στην δραστηριότητα ιδιωτικών φορέων; Τί σημαίνει, επί παραδείγματι, ότι «έκαστο μέρος θα λάβει αμελλητί αποτελεσματικά μέτρα για να αποθαρρύνει και να αποτρέπει την εκδήλωση πράξεων από ιδιωτικούς φορείς που πιθανόν υποδαυλίζουν την βία, το μίσος ή την εχθρότητα εναντίον του άλλου μέρους»;

Συμπερασματικά, η χώρα μας ανάλωσε τα ισχυρά διπλωματικά της όπλα για να εξασφαλίσει μία σύνθετη ονομασία, προκειμένου να διακρίνεται η ελληνική Μακεδονία από το γειτονικό κράτος και να καταστεί σαφές ότι το τελευταίο δεν εκπροσωπεί το ιστορικό και γεωγραφικό μέγεθος της Μακεδονίας ως σύνολο. Σε αντάλλαγμα, αποδέχθηκε την παραχώρηση του ονόματός της στους γείτονες. Η Συμφωνία καθίσταται ετεροβαρής και δυσμενής για την ελληνική πλευρά με την αναγνώριση μακεδονικής ιθαγένειας και γλώσσας για την γειτονική χώρα. Η εθνική ιδεολογία των γειτόνων, ο «Μακεδονισμός» στηρίζεται και ενισχύεται μέσω της αναγνώρισης αυτής, πράγμα το οποίο εγκυμονεί σοβαρά προβλήματα για την χώρα μας.

Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία εφαρμογής της Συμφωνίας θα είναι μακρόχρονη και πολυεπίπεδη. Αυτό προϋποθέτει από μέρους της Ελλάδος συνεχή εγρήγορση καθώς και την ανάπτυξη αυστηρών και ευέλικτων μηχανισμών ελέγχου.

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, πιστή στις καταστατικές της αρχές και αξίες και στην ογδοντάχρονη ιστορία της, διαβεβαιώνει όλους τους Έλληνες πως θα συνεχίσει να υπηρετεί αποφασιστικά και με επιστημονική τεκμηρίωση τα συμφέροντα του μακεδονικού Ελληνισμού. Το ζήτημα της Μακεδονίας δεν εξαντλείται με την υπογραφή της παρούσης Συμφωνίας. Ως υπόθεση υψίστης εθνικής σημασίας, γεωστρατηγικού χαρακτήρος, θα εξακολουθήσει να ευρίσκεται στο επίκεντρο των δράσεων και των αγώνων της Ε.Μ.Σ., ώστε να αντιμετωπισθούν οι κίνδυνοι που προβάλλουν στην νέα φάση, στην οποία εισέρχεται το ζήτημα.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Θεσσαλονίκη, 22 Ιουνίου 2018